

Természetesen fából – a fűrészárutól a parkettáig

A faipar ágazat a Bakonyerdő Zrt. működésében

A Bakonyerdő Zrt. a klasszikus erdőgazdálkodási tevékenysége mellett jelentős faipari tevékenységet is folytat – ebben markánsan különbözik sok más erdőgazdaságtól. A faipari tevékenység során külön kell választani az elsődleges és másodlagos faipart. A faipar üzemmérete különbözteti meg a Bakonyerdőt a többi erdőgazdaságtól, hiszen mind a feldolgozási tevékenység összetettsége, erőforrásigénye, mind a közvetlen versenypiaci jelenlét különleges figyelmet igényel. Ez egyszerre lehetőség és felelősség is, hiszen magasabb hozzáadott értékű termékeket tudunk előállítani, egyúttal számtalan üzleti kapcsolaton keresztül mélyebben beágyazódunk a térség, sőt a térségen túli területek gazdasági életébe is, idejében megismerve a piaci folyamatok alakulását.

Tudatosítanunk kell, hogy a fatermékek használata és a természet szeretete, a klímavédelem nincsenek ellentmondásban, éppen ellenkezőleg: *szeretjük az erdőt, ezért szeretünk onnan származó, megújuló termékként, jelentős széndioxid-megkötő kapacitással rendelkező fa nyersanyagból készült termékeket vásárolni és használni.*

A jövedelmezőség mértéke azonban a piac változásaitól, a társadalmi igényektől nagyban függ. Arról sem szabad megfeledkeznünk, hogy az alapanyag- vagy nyersanyagtermelő országok, nemzetek, vállalatok könnyen kiszolgáltatott helyzetbe kerülhetnek, elég, ha pl. a fosszilis energiahordozók napjainkban oly hektikusan hullámzó áaira gondolunk.

A Bakonyerdő Zrt. ezért a kiszolgáltatottság csökkentése érdekében a fenntartható módon végzett erdőgazdálkodási tevékenységéből származó faanyag jelentős részét nem alapanyagként értékesíti, hanem *komoly hozzáadott értéket előállítva fűrészárúként feldolgozza azt.*

A *Franciavágási Fűrészüzem* történelme 100 éves múltira tekint vissza. Az

első vízszintes keretfűrész Huszárok-előpusztán szelte a deszkát és pallót. Jelenlegi helyére az 1920-as, 1930-as években költözött a tágabb környezet tűzifa-, fűrészáru- és faszénalapanyagának biztosítására.

Az államosítást követően kezdetleges technológiával zajlott a feldolgozás, amelyben az 1980-as évek elejéhez köthető fűrészüzemi rekonstrukció hozott áttörést. Az akkor modern technológia a ma ismert helyén kapott szerepet az üzem területén, később a réteglemez-gyártással kiegészítve.

A fűrészüzem alapanyagbázist jelentett a Bakonyerdő Zrt. másik faipari egységének, a BEFAG Parkettagyárnak. A múltban nagymennyiségű parkettfríz került átszállításra, míg napjainkban a lamellaértékesítés dominál. A vertikális fafeldolgozás megvalósulása az erdőtől a késztermékig.

A Fűrészáru Gyár az elsődleges faipar részeként hengeres fa feldolgozásával biztosít alapanyagot a tömör fával dolgozó másodlagos faipari szereplők részére. A feldolgozás 20 000 m³ rönk évente, a tölgy fajaj jelentős

részét vásároljuk magyar társerdőgazdaságoktól.

A termelés két pillére a fűrészáru és a lamella (fűrészelt furnér) gyártása. A gyártás ipari keretek között, nagyobb arányban automatizált sorokon történik.

A rönk beérkezést követően a rönktéren kerül osztályzásra, és az állagmegővő tárolás is itt történik. Az állagmegővő egyik módja a víz alatti tárolás, ami beton tárolómedencében lehetséges.

Az alapanyag a feldolgozást megelőzően kérgezésre kerül. A kérgezés a károsítóktól mentesítés mellett a fűrészlapot amortizáló szennyeződésektől is tisztítja az anyagot. A rönkfeldolgozás gerincét a rönkvágó szalagfűrészek adják, kiegészítve egy keretfűrészszel.

A fűrészeléssel követően lehetőség van szélezésre és darabolásra magasabb feldolgozottságú termék előállítására érdekében. A mellékterméktől megszabadított fűrészáru szállítása gazdasá-

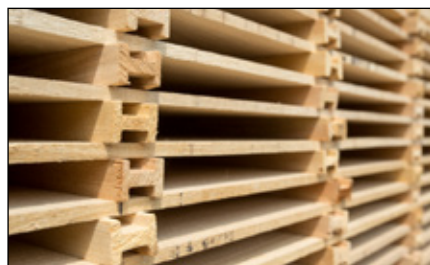

gílag hatékonyabb. A szárítási és gőzölési technológia szélesíti a feldolgozási lehetőségeket.

A fűrészáru-száritás a fa beltéri alkalmazásának feltétele. A kezelésnek köszönhetően a további zsugorodás nem okoz deformációt a késztermékben. Az elváltozás elkerülésének érdekében fontos a technológiai fegyelem és felkészültség.

A gőzölés a bükk fajhoz szorosan kapcsolódó kezelés, melynek célja a kémiai folyamatok hatására a szín változása mellett a fa feszültségeinek csökkentése.

A szárított fűrészáru szállításig történő raktározása biztosított az 1000 m²-es szigetelt csarnokban. A gyár felkészült saját szerszámainak karbantartására, az élezési és tisztítási feladatok elvégzésére.

A lamellagyártás szintén a fűrészcsarnoki gépekkel kezdődik, azonban a technológia további elemei a kis vastagság miatt nagy pontosságot és fegyelmet igényelnek. A minőségi leírások gépipari toleranciákkal számolnak.

A lamellagyártás alapanyaga a szélezett deszka, amit precíziós vízszintes szalagfűrész – *Wintersteiger* – hasítunk fűrészelt méretre, a műszárítás vékony lemez vastagságban, rövid ciklussal történik. A szárított lamella automata soron kalibrálásra kerül vastagságra,

utána szélesség és hossz méretre fűrészelés történik. A faanyag higroszkópos és anizotróp, a vékony lemez különösen gyorsan veszi fel a levegő nedvességtartalmát. A formatálás során a csarnok klímájának a hőmérsékleten kívül a páratartaloma is szabályozott, a 6%-os egyensúlyi fanedvesség érdekében.

A gyáregység a hőenergia-igényét saját melléktermékét hasznosító gőzkazánal biztosítja. A két kazánból álló üzemegység egyenként 2,5 MW maximum teljesítményű.

A fűrészárugyártás céljára felfűrészelt fő fajok a tölgy (59%), a bükk (34%), a csertölgy (6%) és egyéb lombos fajok (1%). A termelt választékok deszka, palló, illetve gerenda keresztmetszetűek. Feldolgozásukat tekintve szélezetlen vagy szélezett, nedvességtartalom tekintetében gatterfriss vagy műszárított termékek.

A *másodlagos faipar* többféle készterméket állít elő az általunk termelt alapanyagból. A lamella vékony (kb. 4 mm vastag) falemez, amelyet főként a többretegű parkettagyártás alkalmaz fedőréteggént.

A különböző méretek lefedik a fa padlóburkoló termékek sokféleségét – egysávos, halszálla, csaphornys és mozaik méretekkel. Alkalmas továbbá minden olyan területen, ahol a kis térfogatú nemes fafajjal szeretnénk minél nagyobb területet borítani – nyílászárógyártás, bútortipar. Az alacsonyabb értékű fafajt magként alkalmazva mérnöki szerkezet alakul ki felületi minőségét és szilárdságát tekintve is.

A deszka termékeket a tömör bútort gyártó üzemek előszeretettel alkalmazzák, főként rusztikus felületek kialakításával. A bükk termékek feldolgozása a kárpitos termékek vázszerkezetében a leginkább elterjedt, gőzölt és natúr formában is. A palló keresztmetszeteket a bútortiparban kívül az épületasztalos ipar alkalmazza lépcső és nyílászáró készítése céljára. A gerenda dimenziók a kertépítés és a rusztikus belsőépítészeti irányában kerülnek felhasználásra.

A jövőbeni célok között szerepel a piaci pozíciók stabilizálása mellett a gazdaságilag hatékony termelés folyamatos javítása.

A *Tapolcai Parkettagyár (ma BEFAG Parkett Kft.)* megépítésének gondolata az egykori Keszthelyi Állami Erdőgazdaság vezetőinek fejében született meg.

Kezdetekben a cél egy magasabb feldolgozottságú, ezáltal nagyobb hozzáadott értékű padlóburkoló termék előállítás volt saját alapanyagból a megnövekedett igények kielégítésére. Időközben számos, a természetes parkettát helyettesítő padlóburkoló jelent meg, vizionálva a fa parketták eltűnését. A fa melege, természetessége, megnyugtató hangulata azonban soha nem megy ki a divatból. Nagy előnye, hogy környezeti „lábnyoma” az összes padlóburkoló termék közül a legkisebb. Ha igazán környezettudatosak szeretnénk lenni, akkor igazi fa parkettát választunk.

A parkettagyár zöldmezős beruhásként indult 1973-ban a fűrészüzemmel, majd csaphornyos parkettagyártó részleggel és szárítókkal kibővítve működött.

Egy újabb jelentős beruházás eredményeként 1976-tól pedig a szalagparketta-gyártó üzem kezdte meg termelését. A jogelőd, ma a tulajdonosi felügyeletet gyakorló Bakonyerdő Zrt. érdekeltségében működő BEFAG Parkett Kft. az önálló tevékenységét 2020. február 17-tel jegyzi, megtartva a szakmai jogfolytonosságot. Így egy új szervezeti felépítésben, a feladatkörök átszervezésével, a régi tapasztalt dolgozókra támaszkodva folyik a munka 110 fővel.

A parkettagyártás indulásakor néhány hazai fafajból álló fedőréteggel, lakkozott vagy lakkozatlan termék készült. Az idők során a választék más kontinensekről származó fafajokkal tovább bővült.

Később megjelent a lakkozott felületkezelés mellett a viaszos, olajos, UV-olajos, natúr olajos kezelés is. Az oldószeres lakkok helyett ma már a korszerű, szinte 100% szárazanyag-tartalmú, de mégis folyékony, UV-fényre keményedő felületkezelőt használunk.

A parketta formai képe is kiszélesedett. A klasszikus háromsávossal mellett egyre nagyobb arányban egy- és kétsávossal termékekre van igény. Megjelenésé-

ben az olajozott, mattlakkozott felület mellett a színezett, meszezett, strukturált és főzolt termékek aránya is folyamatosan nő. Új felületként az úgynevezett „nyers fa” megjelenésű, mégis lakkozott felületrendszer a divatos. Kívánság és elvárás ma már, hogy színezett, égéskésleltetett, extra kopásállóságú padlóburkolókat is gyártsunk, valamint sportcsarnokok, tornatermek részére csúszásmentes parkettát kínáljunk.

Vevői oldalról nézve termékeink 17–20%-a talál belföldön gazdára, nagyobb részét pedig exportáljuk. Hagyományosan a környező országok piaca: az osztrák, a szlovén, a szerb dominál, emellett még számos európai országban és Kínában is ismert, bevezetett márkanév a BEFAG Cégünk évek óta jelen van kiállítóként nemzetközi szakvásárokon, így idén a BAU München kiállításon vettünk részt.

A technológia is sokat változott. Az egész parkettagyártási folyamat megújult, korszerűsödött az évek alatt.

- 2005 tavaszán, az országban elsőként kezdtük meg a PanLoc-rend-

szertű, önzáró készparketta gyártását.

- 2011-ben három új, Hildebrand-rendszerű szárítókamra került üzembe helyezésre, majd öt év múlva további hat.
- Még ekkor év végén egy komplett robotizált felületelőkészítő és felületkezelő gépsort állítottunk üzembe.
- 2017-ben egy korszerű háromsávossal fedőréteglamella-gyártó gépsor kezdte meg működését, korszerű Woodeye-szkennelő osztályozóval egybekötve.
- Jelenleg egy 500 KWh teljesítményű naperőműpark beüzemeltése folyik termelési felhasználás hasznosításával.

Az utóbbi években háromszor is Magyar Termék Nagydíjjal ismerték el az önzáró profillal, antibakteriális lakkozással, illetve natúr olajozással készült termékcsaládunkat.

A cég számára továbbra is az a legfontosabb, hogy pénzügyileg stabil maradjon, és lehetőség szerint minél biztosabb pénzügyi feltételeket teremtsen a későbbi fejlesztési elképzelésekhez. A vállalkozás feladatát tűzte ki a kockázatok csökkentését, a hatékonyság növelését, a régi piacok megtartását, újak felkutatását; és ezek megvalósításával remélhetőleg hosszú távon is biztosított lesz a parkettagyártás jövője a BEFAG parkettagyárban.

Adamik Péter igazgató,

Franciaiavágási Fűrészáru Gyár

Pauer Károly igazgató,

BEFAG Parkett Kft..

Fotók: **Gombási-Gergál Mónika,**
Adamik Péter, Paluska Csaba

